

Tips till dig som vill ordna *babypoesi*

Anna-Maija Koskimies

Innehåll

Inledning.....	4
Vad är babypoesi?	5
Förberedelser	6
Om upplägget.....	8
Val av material.....	9
För att komma igång	10
Om upphovsrätten	11
Boktips.....	12
Källor	13
Ramsor	14

UTGIVARE

Seinäjäki stadsbibliotek/riksomfattande specialuppdrag
gällande bibliotekstjänster som främjar barn och ungas
läsande och läskunnighet

TEXT ©

Anna-Maija Koskimies och Seinäjoki stadsbibliotek 2022

GRAFISK FORMGIVNING OCH OMBRYTNING Keino Branding

ILLUSTRATIONER Freepik

TRYCKERI Painokeskus ProPrint Oy

ISBN 978-952-69806-7-6 (häftad)

ISBN 978-952-69806-8-3 (PDF)

Specialuppdraget vid Seinäjoki stadsbibliotek finansieras
av undervisnings- och kulturministeriet.

Ramsor

Tinge linge linge, tåget far	15
Baka, baka liten kaka.....	15
Rörelseramsa.....	16
Öra, öga, näsa, mun.....	16
Jag vill ha mat	17
Fem små lington	17
Fingerramsa.....	18
Var är tummen?.....	18
Tåramsa.....	19
Tåramsa.....	19
Prästens lilla kråka	20
Rida, rida ranka.....	20
Dansa, dansa, hoppa.....	21
Gunga, gunga på mitt knä	21
Dansa min docka	22
Rida rida ranka.....	22
En liten stump.....	23
Vart ska du gå?.....	23
Klappa händerna.....	24
Videvisan	25
Vaggvisa	26

Inledning

Målet med den här handboken är att ge praktiska tips till dig som vill ordna babypoiesiverksamhet i ditt bibliotek. Vi har listat tips och idéer samt plockat fram ett litet urval dikter som du kan ha nytta av när du sätter igång. Därtill finns det förslag på böcker och barnmusik som kan ge vidare inspiration. Idéerna kommer direkt från fältet: de bygger på mina egna och mina kollegors erfarenheter från olika typer av babypoiesiverksamhet i bibliotek runtom i Svenskfinland.

Till skillnad från bibliotek har t ex ordkonstskolor möjlighet att ordna hela kurser med småbarnsordkonst under en viss period. Går man en kurs, kan man också förväntas "avancera" under kursens gång - och då har även ledaren möjlighet att utöka till exempel svårighetsgraden eller längden på de dikter och ramsor som lärs ut. I bibliotekssammanhang har man inte samma kontinuitet i verksamheten då babypoiesistunderna är öppna för allmänheten och ledaren inte nödvändigtvis vet i förväg vilka eller hur många som deltar. Därför är det bra om man kan planera innehållet så att vem som helst kan ta del av det - såväl den som deltagit varje gång som den som bara testat en enda gång.

Den metod som beskrivs i den här handboken är en variant av den form av babypoiesi som författaren och bibliotekarien Annika Sandelin lägger fram i **Metodhandbok för småbarnsordkonst (2012)**. En del av tipsen härstammar dessutom från de babypoiesiutbildningar som Sandelin hållit.

Vad är *babypoesi*?

Den babypoesiverksamhet som beskrivs i den här handboken består av småbarnsordkonst som ordnas av biblioteket för de allra minsta barnen (under 1 år) och deras föräldrar. Under poesistunden rimmar, ramsar och sjunger man tillsammans i en liten grupp. Det centrala målet med verksamheten är att stärka interaktionen mellan barnet och föräldern med hjälp av sånger och ramsor. Ledaren står ingalunda i centrum eller "uppträder" under babypoesistunden utan fungerar snarare som en handledare eller ledsagare in i dikternas värld och uppmuntrar föräldrarna att ta rimmandet och ramsandet in som en del av småbarnsvardagen.

Tar man in olika lätta lekar eller rörelser som en del av rimmandet, får man även med den viktiga beröringen nästan av sig självt. Ledaren kan också nämna några ord om läsningens betydelse för barnets utveckling och ge boktips till de nyblivna föräldrarna.

Öppna babypoesistunder har dessutom en viktig social betydelse för föräldrarna. Helst bör tröskeln till att delta vara så låg som möjligt så att även sådana föräldrar som t ex inte känner sig bekväma med att sjunga inför andra ändå känner sig välkomna till gruppen. Det kan också vara en bra idé att hålla babypoesistunden i ett rum som också kan vara ledigt en stund efteråt så att föräldrarna och barnen kan stanna kvar och leka och prata efter babypoesin.

Förberedelser

- Välj gärna ett utrymme där ni får vara ifred och där det finns någonting mjukt att sitta på.
- Välj 10-15 dikter per gång och varva det med några sånger. Introducera nya dikter lite i taget. Man kan gärna hålla samma program några gånger så att dikterna blir bekanta för föräldrarna och barnen.
- 20-25 minuter för en babypoiesigrupp räcker. Mycket längre än så orkar inte de små deltagarna.
- Om du vill, kan du kopiera dikterna till föräldrarna, men det kan också hända att papperen leder bort förälderns uppmärksamhet från barnet. Man kan även göra så att ledaren läser en versrad i taget och deltagarna upprepar. Man kan välja antingen bekanta barnvisor att varva med eller så introducerar man nyare sånger som man sjunger flera gånger, så att melodin fastnar.
- Botanisera bland böckerna i ditt eget bibliotek! Sök fram nya och gamla barnvisor som du kan använda – och plocka med nyare barnpoesi! Lista på boktips finns längre fram.

- Det är fritt fram att hitta på egna rörelser till dikterna.
- Använd rekvisita – men inte för mycket. Någon enkel liten sak räcker ofta för att fånga upp allas uppmärksamhet.
- Boktipsa! Ställ fram böcker som dikterna är tagna ifrån eller tipsa om andra läsvärda böcker.
- Babypoetin funkar bra för barn som är under ett år. Äldre barn kan ha svårt att sitta stilla och de kan störa de minsta barnen. Men påminn föräldrarna om att det är helt OK om barnet vill utforska sin omgivning lite mellan varven och att det går bra att ta en amningspaus mitt i programmet om det behövs.

TIPS!

Sprid gärna informationen om babypoetin, förutom via de traditionella kanalerna, även i lokala föräldragrupper på sociala medier samt via barnrådgivningen!

Om upplägget

Det är bra att inleda på samma sätt varje gång. Barnen lär sig snabbt att när man t ex ringer i en bjällra och sjunger en viss sång så betyder det poesistund! Ett bra sätt är att sjunga en sång som uppmärksammar vem som är på plats.

I inledningen kan man gärna använda finger- eller kroppsramsor som ”uppvärmning”. Dessa dikter skapar bra kontakt mellan förälder och barn. Barnet kanske ligger på rygg framför föräldern eller sitter i famnen.

I mitten av programmet kan man ta lite vildare dikter, ridramsor eller upp-och-hoppa-dikter eller -sånger. Om utrymmet är litet, kan det vara svårt att hitta plats för stora rörelser – men de flesta dikterna kan man också läsa med barnet i famnen. I de livliga partierna kan man lyfta upp barnet i luften, låta barnet flyga som en fjäril eller liknande.

Avslutningsvis kan man ta några lugnare dikter eller vaggvisor. Barnen och föräldrarna får komma ner i varv lite och avsluta stunden. Här kan det också vara bra att avsluta med samma dikt varje gång.

STRUKTUR - EXEMPEL

- Inledning (alltid samma)
- Fingerramsa
- Sång
- Tå- eller kroppsramsa
- Vildare ramsor och sånglekar
- Lugn dikt i famnen
- Sång
- Avslutning (alltid samma)

Val av material

Utgå från dina egna favoriter när du väljer dikter till babyoesin. Det är viktigt att dikterna sitter bra och känns bra - då är det även lättare att lära ut dem till andra. Läs ramsorna högt för dig själv, känn på rytmen - fundera hur du kan förmedla rytmen vidare till deltagarna.

Programmet kan bestå av både nya och gamla dikter och sånger. Många folkdikter kan vara bekanta för föräldrarna från förut, men introducera gärna också någonting nytt åt deltagarna.

För en öppen babyoesistund kan det vara klokt att välja ganska korta ramsor. I synnerhet om ni läser ramsan så att ni upprepar en rad i taget, kan en lång dikt bli lite för lång. Kortare rim fastnar även lättare i minnet hos deltagarna.

När det gäller sånger, välj även där gärna lättare rytmer och melodier åtminstone till en början. Många kan uppleva att det är alldeles outhärdligt att sjunga inför andra människor, så också därför kan det vara bra att föredra enklare sånger. Och betona gärna för deltagarna att ingen bedömer deras sångförmåga - alla sjunger på sitt eget sätt och den egna förälderns röst är det finaste och käraste för barnet. Om du hittar en ramsa med en spännande rytm, kan den ändå fungera som en trevlig krydda i helheten - om du själv känner dig bekväm med att lära ut den.

Man kan bra köra flera omgångar med samma program eller byta ut bara några dikter i taget, så att deltagarna blir bekanta med även de nyare dikterna. Fundera också på om du t ex vill bygga upp programmet kring något tema!

För att *komma igång* behöver du

- 10-15 dikter eller sånger.
- Nalle eller docka. Ledaren ska också ha någonting att visa med.

Vill du lyxa till det, skaffa även

- Silkesdukar eller andra tygbitar. Ibland kan dikten kombineras med någon typ av kurragömma-lek. Duken känns också skön mot barnets hud och man kan använda dem på många olika sätt med dikterna.
- Bjällra. Ibland behöver man någonting att fånga barnens uppmärksamhet med.
- Material som prasslar, klingar, blänker, kittlar... Om du vill vara riktigt kreativ, kan du köpa eller göra egna föremål som man kan fånga barnens uppmärksamhet med. De kan låta fint, fånga blicken, kännas mjukt. Passar bra till många dikter som handlar om naturen el. dyl. Här finns inga begränsningar!
- Såpbubblor. Blås gärna egna, riktiga bubblor - de är jättespännande!

Om upphovsrätten

Folkdikter och -visor är fria att använda under babypoestunden. Även nyare barnvisor kan användas eftersom kommunerna i Finland har ett avtal med Teosto gällande spelandet av musik i offentliga utrymmen. Här hittar du närmare instruktioner om användningen av musik (endast på finska):
www.teosto.fi/app/uploads/2020/10/16123137/musiikki_kunnan_toiminnassa.pdf

Du kan även använda annat material förutsatt att

det har gått 70 år sedan upphovsmannens och översättarens död

ELLER

du har fått tillstånd av författaren

ELLER

du har ansökt om tillstånd via Sanasto. Instruktioner hittar du här:
<https://luvat.sanasto.fi/sv/behover-jag-en-licens>

För bokprat krävs ingen licens, så uppmuntra gärna deltagarna att låna hem nyare barnpoesi och -musik.

De ramsor som ingår i denna handbok är fria att använda. Du kan t ex kopiera dem och dela ut till deltagarna eller läsa upp under något evenemang.

Boktips

Adbåge, Emma: **Halsen repar, hjärtat slår - rim för 0-100 år**, Stockholm: Natur och Kultur 2016

Gran, Nina: **Dikter för små öron**, Helsingfors: Förlaget 2022

Lundström, Hanna: **Rassel prassel poesi: en samlingsvolym**, Helsingfors: Schildts & Söderströms 2020

Kruusval, Catarina: **Ellen och Olle sjunger -serien**, Stockholm: Raben & Sjögren 2007-2014

Lindman, Mervi: **Ramsa med Bebbe. Busiga bebisramsor**, Stockholm: Bonnier Carlsen 2019 och **Sjung med Bebbe. Roliga bebissånger**, Stockholm: Bonnier Carlsen 2020

Olsson, Lotta: **Livet är nu: dikt och sång dagen lång**, Stockholm: Bonnier Carlsen 2016

Ruohonen, Laura: **Zoologipoesi. Små djur i toner**, övers. Annika Sandelin, Helsingfors: Förlaget 2020

Sandelin, Annika: **Råttan Bettan och masken Baudelaire: babypoesi och vilda ramsor**, Helsingfors: Schildts & Söderströms 2013

Sjöberg, Lena: **Under ett rabarberblad. Verser för människor och djur**, Stockholm: Rabén & Sjögren 2016

Stark, Ulf: **Kanel och Kanin. Dikter om kroppen**, Stockholm: Rabén & Sjögren 2006

Källor

Alfons, Harriet och Margot Henriksson (red.): **Imse vimse spindel. Rim och ramsor för de minsta**, Stockholm: Berghs 1989

Furuland, Lars och Gunnel (red.): **Barnens rim och ramsor, gåtor och ordspråk**, Stockholm: Gidlunds förlag 1983

Gran, Nina (red.): **Metodhandbok för småbarnsordkonst**, Helsingfors: Helsingfors kulturcentral 2012:
<https://lastenkulttuuri.fi/menetelmaopas/metodhandbok-for-smabarnsordkonst>

Jaakkola, Leena (red.): **Lasse, Lasse liten**, Helsingfors: WSOY & Weilin+Göös 2004

Näslund, Görel Kristina (red.): **Bubbel och skratt. Rim och ramsor för de riktigt små**, Stockholm: Natur och Kultur 1992

Widerberg, Gertrud (red.): **Barnens Ramsbok**, Stockholm: En bok för alla 1994

Österberg, Gunlis och Ingemar Hahne (red.): **Barnens önskesångbok**, Stockholm: Warner/Chappell Music Scandinavia AB 1997

Sanastos instruktioner:
<https://luvat.sanasto.fi/sv/behavior-jag-en-licens>

Teostos instruktioner (på finska): https://www.teosto.fi/app/uploads/2020/10/16123137/musiikki_kunnan_toiminnassa.pdf

Tips på rim och ramsor samt annat material hittar du även här

Läscentrum/Läs för barnet:
www.luelapselle.fi/sv/forstasidan

rim ramsor rim
ramsor rim ramsor
rim ramsor rim
ramsor rim ramsor
rim ramsor rim
ramsor rim ramsor

Tinge linge linge, tåget far

Tinge linge linge, tåget far
ut i vida världen!
Den som femti öre har
kan följa med på färden.
Se [barnets namn], se [barnets namn],
nu löser hon/han biljett,
och nu stiger hon/han på
och tåget kan gå.

trad.
ur: **Lasse, Lasse liten**

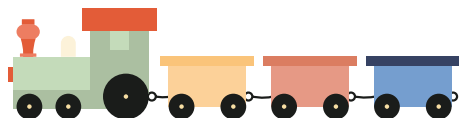
LEKTIPS!

Sången fungerar bra som introduktion under en babypoesistund. Ta med en bjällra och hälsa på barnen ett och ett medan ni sjunger.

Baka, baka liten kaka

Baka, baka liten kaka,
rulla, rulla liten bulla,
ringla, ringla liten kringla,
- puss in i ugnen!

trad.
ur: **Imse vimse spindel**

Rörelseramsa

Spring efter vatten,
spring efter vatten!
Ös i, ös i!
Spring hem,
spring hem!
Ös ur, ös ur!
Och vält hela byttan!

| trad.

| ur: **Imse vimse spindel**

Öra, öga, näsa, mun

Öra, öga, näsa, mun
det har barnet varje stund.
Öra, öga, nos och mun
det har både katt och hund.

| trad.

| ur: **Barnens ramsbok**

Jag vill ha mat

Jag vill ha mat, sa Tumme Tott.
 Var ska vi ta't? sa Slicke Pott.
 I mammas skafferi, sa Långe Man.
 Det törs vi ej, sa Gulle Brand,
 för lilla Vicke Vire skvallrar.

trad.

ur: **Bubbel och skratt**

Fem små lingon

Fem små lingon växte på en tuva,
 ett ramla av,
 så var det bara fyra.
 Fyra små lingon växte på en tuva,
 ett sa: jag vill inte vara med,
 så var det bara tre.
 Tre små lingon växte tätt som så,
 ett blev skuffat bort,
 så var det bara två.
 Två små lingon satt då litet snett,
 ett blåste bort,
 så var det bara ett.
 Ett litet lingon nu så ensamt var.
 Så en dag kom snön
 och tog det som var kvar.

trad.

ur: **Bubbel och skratt**

Fingerramsa

Den första vill äta
den andra vill peta
den tredje vill steka
den fjärde vill leka
den femte den lill, lill, lill
vill också hjälpa till.

trad.

ur: **Imse vimse spindel**

Var är tummen?

Var är tummen, var är tummen?
Här är jag, här är jag.
Hur mår du idag då?
Tack så mycket bra så.
Spring din väg,
spring din väg!

trad.

ur: **Bubbel och skratt**

LEKTIPS!

Sjung på melodin Broder Jakob, använd båda händerna och byt finger för varje vers.

Tåramsa

En liten ärta,
en liten ärta,
en liten ärta,
en liten ärta
och en STOR, STOR BÖNA!

trad.
ur: **Barnens ramsbok**

Tåramsa

Lill-tåa
Tå-tilla
Tille-rosa
Krok-nosa
och Stortompen opp i vädret.

trad.
ur: **Barnens ramsbok**

☀️ Prästens lilla kråka

Prästens lilla kråka
skulle ut och åka
ingen hade hon som körde.
Än slank hon hit,
än slank hon dit,
och än slank hon ner i diket.

| trad.

| ur: Lasse, Lasse liten

☀️ Rida, rida ranka

Rida, rida ranka,
hästen heter Blanka.
Vart ska vi rida?
Till en liten piga.
Vad ska hon heta?
Anna Margareta.
Där var ingen hemma,
mer än två hundar.
De låg under bänken
och russla på på länken.
Den store sa: Vov, vov, vov
å den lille sa: Biff, biff, biff.

| trad.

| ur: Bubbel och skratt

Dansa, dansa, hoppa

Dansa, dansa, hoppa
hästen min galoppa!
Silverhästen fina,
dansa nu på lina!
Dansa nu och gunga!
Tuppen min vill sjunga!

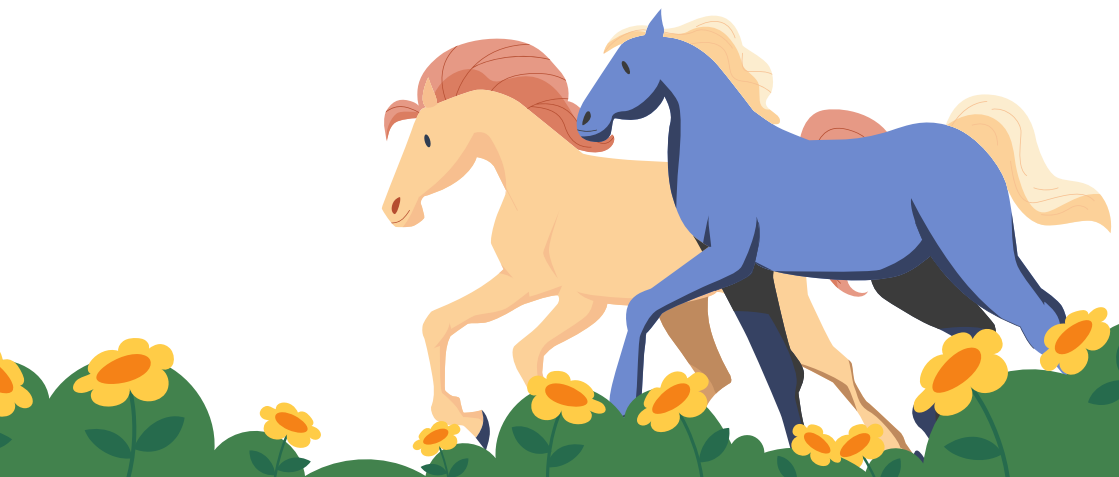
trad.
ur: **Bubbel och skratt**

Gunga, gunga på mitt knä

Gunga, gunga på mitt knä!
Se det vackra äppelträ,
fullt med frukter rara!
Ägde du dem bara!

Gunga gunga på min fot!
Fiskar'n drager in sin not,
fångar fiskar många,
gäddor, stora, långa.

Anna Maria Roos
ur: **Bubbel och skratt**

Dansa min docka

Dansa, min docka
medan du är unger,
när du blir gammal,
så blir du så tunga.

Dansa, min docka
medan du är unger,
när du blir gammal
så blir du tung.

Alice Tegnér
ur: **Bubbel och skratt**

Rida rida ranka

Rida, rida ranka,
hästen heter Blanka.
Liten riddare så rar
ännu inga sporrar har.
När han dem har vunnit,
barndomsro försvunnit.

Rida, rida ranka,
hästen heter Blanka.
Liten pilt med ögon blå,
kungakronor skall du få.
När du dem har vunnit,
ungdomsro försvunnit.

Hans Henrik Hallbäck
ur: **Imse vimse spindel**

En liten stump

Jag ska sjunga en liten stump
om denna lilla katten:
Han skulle springa efter sin svans
men han fick inte fatt'en.
Katten sprang, svansen slang.
Katten sprang och svansen slang.
Denna visan är inte lång,
vi kan sjunga den än en gång.
Denna visan är inte lång,
men nu tar vi en annan sång!

trad.
ur: **Imse vimse spindel**

Vart ska du gå?

Vart ska du gå, min lilla flicka?
Jo, jag ska gå och hämta dricka.
Åt vem då, du lilla tärna?
Åt vår get som heter Stjärna.
Får jag följa med?
Får jag följa med?
Ja, det får du gärna!

trad.
ur: **Barnens önskesångbok**

Klappa händerna

Klappa händerna när du är riktigt glad!
Klappa händerna när du är riktigt glad!
Du kan också glädja andra
som på denna jorden vandra,
klappa händerna när du är riktigt glad!
Stampa fötterna...
Knäpp i fingrarna...
osv.

| trad.

| ur: **Barnens önskesångbok**

Videvisan

Sov du lilla videung
än så är det vinter.
Än så sova björk och ljung
ros och hyacinter.
Än så är det långt till vår,
innan rönn i blomma står.
Sov du lilla vide,
än så är det vinter.

Solskens öga ser på dig,
solskens famn dig vaggar.
Snart blir grönt på skogens stig,
och var blomma flaggar.
Än en liten solskensbön:
vide liten blir så grön.
Solskens öga ser dig.
Solskens famn dig vaggar.

Zacharias Topelius
ur: **Lasse, Lasse liten**

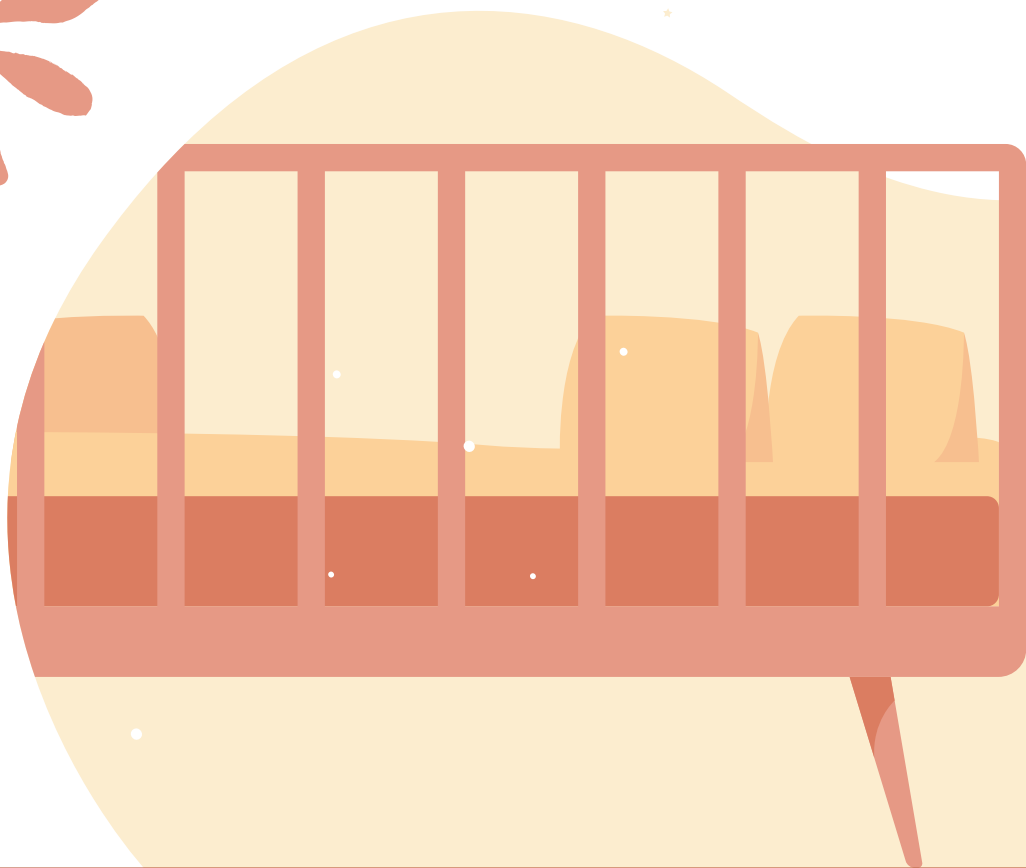

Vaggvisa

Sov, sov, min lilla, sov,
vakna upp i kungens hov!
Stjärnorna på himlen blå
äro silverlammen små.
Månen de till herde fått.
Nu ska barnet sova gott.

trad.

ur: **Barnens rim och ramsor,
gåtor och ordspråk**

Den här handboken ger praktiska tips till dig som vill ordna babypoesyverksamhet i ditt bibliotek. Handboken är avsedd för biblioteksbruk men kan även användas i andra typer av verksamhet med småbarnsfamiljer.

UNDERSVINGS- OCH
KULTURMINISTERIET

SJK *erte*

Riksfattande specialuppdrag
gällande bibliotekstjänster som
främjar barn och ungas läsande
och läskunnighet, Seinäjoki

